

A large, white, stylized letter 'J' is positioned on the left side of the page, spanning across the blue and purple background sections.

Stelselwijziging Jeugd

Landelijke
ontwikkelingen aanpak
kindermishandeling en
huiselijk geweld

Aanleiding

Gemeenten krijgen de komende tijd te maken met veranderingen op het gebied van het beleid inzake huiselijk geweld en kindermishandeling:

1. Stelselherziening geweld in huiselijke kring/“Regio aanpak veilig thuis”
2. Het Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
3. Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (Wet meldcode)

Hoewel vorm gegeven in afzonderlijke trajecten hangen deze veranderingen onderling samen. In deze factsheet worden de belangrijkste elementen uit de afzonderlijke trajecten naast elkaar gezet:

- Wettelijk traject
- Financiële aspecten
- Regionale context
- Ondersteuning
- Planning

Deze factsheet beoogt een hulpmiddel te zijn voor gemeentelijke transitie managers en beleidsambtenaren die jeugd en huiselijk geweld in dossier hebben.

De factsheet geeft inzicht in de trajecten en draagt bij aan de opgave om het beleid op de genoemde terreinen in samenhang vorm te geven.

1. Stelselherziening geweld in huiselijke kring en Regioaanpak Veilig thuis

Het huidige stelsel vrouwenopvang wordt vernieuwd en verbeterd. Gemeenten nemen vanaf 2015 gezamenlijk de volle verantwoordelijkheid voor de aanpak van geweld in huiselijke kring (preventie, opvang & bescherming, herstel en nazorg). Sterker dan in het verleden zal daarbij samenhang worden aangebracht tussen beleid inzake huiselijk geweld enerzijds en kindermishandeling anderzijds. Een regioaanpak voor geweld in huiselijke kring zorgt er voor dat de essentiële onderdelen stevig zijn verankerd in het beleid van alle gemeenten. De centrumgemeenten spelen hierin een coördinerende rol. De gekozen aanpak met ‘regiovisies’ is vergelijkbaar met die van de ‘stedelijke kompassen’ in de maatschappelijke opvang.

Wettelijk traject

De verantwoordelijkheid van gemeenten voor de vrouwenopvang staat beschreven in de Wmo. Deze passage zal explicieter worden gemaakt (aanpassing prestatieveld, opname van brede definitie slachtoffers geweld in huiselijke kring). Daarnaast heeft de staatssecretaris van VWS aangekondigd dat de positie van slachtoffers in de wet wordt versterkt.

De aangekondigde wetswijzigingen zullen worden opgenomen in het wetsvoorstel waarin tevens de decentralisatie van AWBZ-onderdelen naar de Wmo wordt geregeld.

Financieel traject

De 35 centrumgemeenten ontvangen een decentralisatie-uitkering voor hun taken op het gebied van de vrouwenopvang, waaronder ook het Steunpunt huiselijk geweld. Er zullen twee veranderingen optreden:

- Het huidige verdeelmodel is grotendeels gebaseerd op (historisch) aanbod van vrouwenopvanginstellingen. Dit past niet bij een beleid waarin steeds meer wordt ingezet op preventie. In het bestuurlijk overleg eind september 2013 (voor wethouders vrouwenopvang centrumgemeenten) zal de uitwerking van het nieuwe verdeelmodel getoond worden, waarna de bedragen per gemeente in de eerstvolgende circulaire van het Gemeentefonds worden opgenomen.
- Op dit moment financiert het Rijk de opvang die in enkele landelijke instellingen wordt geboden (oa mannenopvang, eerwraak- en loverboy slachtoffers). Dit verhoudt zich slecht tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid op dit dossier. Per 2015 stopt deze rijksfinanciering en zijn gemeenten financieel verantwoordelijk voor de zorg voor deze groepen. De middelen die nu door het Rijk voor deze opvang wordt ingezet zullen worden overgeheveld naar gemeenten.

Regionale context

In het programma ‘RegioAanpak Veilig Thuis’ wordt in beginsel gewerkt vanuit de bestaande constructie met 35 centrumgemeenten. Vanwege samenhang met de thema’s jeugd en veiligheid kan ook samenwerking met gemeenten / regio’s buiten het eigen centrumgemeente-gebied nodig zijn.

Ondersteuning

De VNG en Federatie Opvang (FO) hebben samen met VWS het initiatief genomen voor het landelijke programma RegioAanpak Veilig Thuis (<http://regioaanpakveiligthuis.nl>). Dit programma ondersteunt de ontwikkeling en implementatie van regionale beleidsplannen. Het programma neemt de obstakels weg die belemmeren dat gemeenten hun verantwoordelijkheid ook daadwerkelijk kunnen nemen.

Daarvoor is een aantal projecten gestart:

1. Regiovisie: het aanbieden van een handreiking om te komen tot een Regiovisie en het ondersteunen van gemeenten bij het proces om richting 1 januari 2015 in elke centrumgemeente een Regiovisie op te stellen. Welk beleid voeren de gezamenlijke gemeenten in een regio en hoe is hun onderlinge taakverdeling? Dat zijn de kernvragen die in een beleidsplan worden beantwoord. De handreiking is zo goed als klaar en nu al te downloaden via <http://regioaanpakveiligthuis.nl/projecten/regiovisie>

Alle centrumgemeenten vrouwenopvang kunnen nu samen met de andere gemeenten in de centrumregio een begin maken met het opstellen van hun regiovisies. In september 2013 wordt de handreiking nog voorgelegd aan het wethoudersoverleg, waarna hij definitief wordt.

In een regiovisie worden kernvragen beantwoord over het beleid van gemeenten gezamenlijk, inclusief de onderlinge taak- en verantwoordelijkheidsverdeling.

2. Een onderzoek naar de criteria om te bepalen welke mensen centraal, op één of enkele plekken in het land, opgevangen moeten worden. Veiligheid en expertise zijn hier de sleutelwoorden. Projectleiding van dit onderdeel ligt bij de Federatie Opvang (FO). Het onderzoek is bijna afgerond.
3. Bekostiging: een project dat de vraag beantwoordt hoe gemeenten samen de specifieke voorzieningen, die als resultaat van het onderzoek onder 2 gewenst zijn, gaan financieren. Nu lopen er nog geldstromen van het Rijk naar deze organisaties, maar vanaf 2015 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk voor de financiering. Er zijn directe raakvlakken tussen dit project en een vergelijkbaar vraagstuk bij de decentralisatie van het Jeugdbeleid naar gemeenten. Op dat punt wordt dan ook nauw samengewerkt, zodat niet twee keer het wiel hoeft worden uitgevonden. Projectleiding van dit onderdeel ligt bij de VNG.
4. Kwaliteit: een project om de kwaliteit van de ketenaanpak huiselijk geweld te verbeteren, te beginnen bij de opvanginstellingen. Reden hiervoor is dat is gebleken dat er vaak geen zicht is op de kwaliteit die in de keten wordt geleverd. Dit kan leiden tot ernstige misstanden en klachten. Instellingen die onder de AWBZ of de ZVW vallen en het verblijf van burgers verzorgen moeten aan allerlei kwaliteitseisen voldoen. Een instelling die hetzelfde doet in het kader van de Wmo hoeft niet aan wettelijke eisen te voldoen. Daarom moeten gemeenten weten hoe ze toch zicht op die kwaliteit kunnen houden. Projectleiding ligt bij de FO.

Een stuurgroep van VWS, VNG en FO beoordeelt de voortgang van het programma. Projectleiding ligt bij de VNG en de FO en wordt gecoördineerd door een extern programmaleider. De resultaten van de projecten worden eerst ambtelijk getoetst en vervolgens voorgelegd aan de wethouders van de 35 centrumgemeenten. Zij zijn bestuurlijk verantwoordelijk voor het gemeentelijke beleid op het gebied van de aanpak van geweld in huiselijke kring.

Planning

1 januari 2015 is de einddatum voor alle vier projecten. Op dat moment stopt de directe financiering door het Rijk van een aantal specifieke voorzieningen en treedt ook het nieuwe financiële verdeelmodel in werking. Dan moet iedere gemeente de regiovisie hebben geïmplementeerd. Dat betekent dat centrum- en regiogemeenten samen aan een regiovisie werken in de periode zomer 2013 tot en met zomer 2014.

Planning	
Centrum - en regiogemeenten werken samen aan regiovisie	zomer 2013 tot zomer 2014
Einddatum projecten	1 januari 2015
Nieuw financieel verdeelmodel treedt in werking	1 januari 2015
Regiovisie moet zijn geïmplementeerd	1 januari 2015

2. Wet meldcode

Vanaf 1 juli 2013 zijn organisaties in zes sectoren verplicht om over een meldcode te beschikken. Het gaat om de sectoren gezondheidszorg, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, kinderopvang en justitie. Onderzoek heeft aangetoond dat professionals vaak niet weten wat ze moeten doen bij signalen van geweld in huiselijke kring. Een meldcode kan hierbij helpen. Een meldcode bevat een stappenplan dat duidelijk maakt aan professionals hoe om te gaan met signalen van geweld in huiselijke kring. Met een meldcode ondernemen professionals drie keer vaker actie dan zonder meldcode.

Wettelijk traject

De Wet **'verplichte meldcode'** verplicht organisaties om over een meldcode te beschikken. Verder wordt het verplicht om de kennis en het gebruik van de meldcode bij medewerkers te bevorderen. De wet regelt dat de betreffende inspecties hier op toe zien. Voor de sectoren maatschappelijke ondersteuning en kinderopvang zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht. De wet regelt ook dat het Steunpunt Huiselijk Geweld een formeel meldpunt wordt met de bijbehorende bevoegdheden, zoals het opvragen van informatie – ook zonder toestemming van betrokkene- bij derden. Burgers en professionals hebben dan ook de mogelijkheid om anoniem te melden. Professionals met een beroepsgeheim krijgen een meldrecht voor huiselijk geweld (conform het meldrecht voor kindermishandeling). De samenwerking tussen het AMK en SHG wordt wettelijk verplicht (dit loopt vooruit op de voorziene samenwerking per 2015). Deze organisaties moeten elkaar informeren over meldingen van huiselijk geweld in gezinnen met kinderen.

Financieel traject

De branches van de SHG's ontvangen een subsidie van € 1,4 miljoen voor de implementatie van de Wet 'verplichte meldcode'. Aan decentralisatie-uitkering vrouwenopvang wordt sinds 2012 structureel € 7 miljoen toegevoegd voor onder andere de uitvoering van de Wet 'verplichte meldcode'. Vanaf 2008 zijn extra structurele middelen toegekend om de verwachte toename van het aantal meldingen bij het AMK op te kunnen vangen.

Regionale context

De *centrumgemeenten* vrouwenopvang blijven (met de invoering van de Wet 'verplichte meldcode') verantwoordelijk voor het organiseren van een Steunpunt Huiselijk Geweld (totdat er een AMHK komt). Alle gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om erop toe te zien dat organisaties in de sectoren maatschappelijke ondersteuning en kinderopvang over een meldcode beschikken.

Ondersteuning

Om organisaties te ondersteunen bij de implementatie van een meldcode in de eigen organisatie is een toolkit ontwikkeld. De toolkit op www.meldcode.nl bevat onder andere een basismodel meldcode, e-learning modules en een checklist voor de invoering. Sinds 2010 wordt jaarlijks een campagne gehouden om organisaties te informeren over de aankomende verplichting en de toolkit. Daarnaast financiert VWS het zgn. SHG-project voor de implementatie van de Wet meldcode. Binnen dit project wordt een handelingsprotocol voor de SHG's ingevoerd en wordt gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van SHG-medewerkers. In de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is ook geregeld dat SHG's en AMK's elkaar in kennis moeten stellen van een melding van (een vermoeden van) huiselijk geweld als er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling. Andersom geldt deze verplichting ook. De Federatie Opvang, GGD Nederland, MOgroep en Jeugdzorg Nederland hebben een format voor een samenwerkingsovereenkomst opgesteld om de samenwerking tussen AMK's en SHG's op regionaal niveau te structureren en stimuleren. Deze is beschikbaar voor gemeenten en SHG's/AMK's om op lokaal niveau in te vullen en te implementeren. <http://www.ggd Kennisnet.nl/thema/huiselijk-geweld/publicaties/publicatie/5404-samenwerkingsovereenkomst-amk-shg>

Planning	
Inwerkingtreding Wet meldcode	1 juli 2013
Inwerkingtreding AMvB	naar verwachting 1 juli 2013
Communicatiecampagne	rond de zomer van 2013
SHG-project	begin 2013 tot eind 2014

3. Advies EN Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Alle informatie in deze paragraaf 3 is onder voorbehoud. De definitieve wetsvoorstellen moeten nog naar Tweede en Eerste Kamer gezonden worden en door hen worden behandeld.

Het kabinet heeft het voornemen dat per 1 januari 2015 gemeenten verantwoordelijk worden voor het realiseren en in stand houden van een Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). De Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) en de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's) worden samengevoegd tot één organisatie. Op dit moment vallen de SHG's onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeenten voor vrouwenopvang. De AMK's zijn onderdeel nu nog onder Bureaus Jeugdzorg en vallen onder de verantwoordelijkheid van de provincies. De gemeenten zullen het AMHK bovenlokaal gaan organiseren. De schaalgrootte van het AMHK zal worden bepaald door de gemeenten/VNG. Deze bundeling van AMK en SHG is nodig zodat burgers en professionals weten waar ze terecht kunnen bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Daarnaast is de samenvoeging van het AMK en het SHG bedoeld om een integrale aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld te bevorderen. Het AMHK wordt geen aanbieder van jeugdhulp, maar moet zorgen dat instanties die passende professionele hulp kunnen bieden, in kennis worden gesteld. Concreet betekent dit dat de AMHK's de benodigde hulp op gang brengen.

Wettelijk traject

Om het kabinetsvoornemen dat gemeenten per 1-1-2015 verantwoordelijk worden voor de organisatie van een Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) te realiseren zal de Wet maatschappelijk ondersteuning worden gewijzigd. De wetswijziging loopt mee in het wetstraject van de nieuwe Jeugdwet. De reden om het AMHK onder te brengen in de Wmo en niet in de concept Jeugdwet, is omdat het wenselijk is een advies- en meldpunt, bedoeld voor de hele bevolking, onder te brengen in een wet die bedoeld is voor alle burgers en niet in een wet die zich specifiek richt op jeugdigen. In de concept Jeugdwet staat de samenhang tussen het AMHK en de jeugdketen beschreven. Bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) zullen er nadere regels worden gesteld voor de vereiste deskundigheid binnen het AMHK en over de werkwijze van het AMHK. Naar verwachting zal de consultatie van de AMvB's in de zomer van 2013 plaatsvinden.

Financieel traject

Gemeenten krijgen budget voor jeugdzorg per 1-1-2015 via een decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds.

meicirculaire 2013: Verdeling middelen jeugd voor 2015 op historische grondslag

meicirculaire 2014: Verdeling middelen jeugd voor 2016 en verder op basis van nieuw objectief verdeelmodel.

Voor het financieel traject met betrekking tot de SHG's; zie hierboven paragraaf 1 Financieel traject decentralisatie-uitkering vrouwenopvang.

Regionale context

De verantwoordelijkheid voor jeugdhulp wordt opgedragen aan iedere gemeente, waarbij op sommige onderdelen bovenlokale samenwerking verplicht is. Het samenwerkingsgebied zou congruent kunnen zijn met de centrumgemeente-indeling, maar er zijn geen voornemens om dat wettelijk vast te leggen. De afweging daartoe moet lokaal worden gemaakt. Tussen Rijk en gemeenten was al afgesproken dat er landelijk dekkende afspraken tussen gemeenten komen over de uitvoering op bovenlokaal niveau van de taken en functies op het terrein van jeugdzorg.

Met het oog op de diverse decentralisaties in het sociale domein heeft de minister van BZK gemeenten gevraagd om uiterlijk 31 mei duidelijkheid te geven over de verbanden waarin gemeenten de decentralisaties willen gaan uitvoeren.

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/decentralisatie-van-overheidstaken-naar-gemeenten>

Eind 2013 moet bekend zijn welke functies op bovenlokaal niveau zullen worden ingericht.

Ondersteuning

Het Transitiebureau jeugd van VWS, VenJ en VNG ondersteunt gemeenten bij de decentralisatie van de jeugdzorg, waar de aanpak van kindermishandeling onderdeel van is.

Zie www.voordejeugd.nl

Voor het realiseren van het AMHK is, onder regie van de VNG, een ondersteuningsprogramma voor gemeenten gestart. Als start van het programma vindt een landelijke inventarisatie plaats van de samenwerkingsverbanden tussen AMK's en SHG's en de gemeentelijke ontwikkelingen voor de realisatie van het AMHK. Deze inventarisatie wordt eind juni 2013 afgerond.

Planning	
Publicatie onderzoek bovenlokale samenwerking (VNG)	eind mei 2013
Concept Jeugdwet ingediend bij Tweede Kamer	zomer 2013
AmvB's gereed	1 januari 2014
Jeugdwet gepubliceerd	1 januari 2014
Jeugdwet in werking	1 januari 2015

Heeft u vragen?

Over het programma RegioAanpak Veilig Thuis

VNG, via het infocentrum 070 272 838 393 of per mail naar info@regioaanpakveiligthuis.nl
www.regioaanpakveiligthuis.nl

Over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/meldcode>

Over het AMHK en de nieuwe jeugdwet

Transitiebureau jeugd, www.voordejeugd.nl, telefoonnummer 070 340 78 78 (werkdagen van 14.00 uur tot 17.00 uur) of per mail naar info@voordejeugd.nl

AMK en SHG

AMK

- AMK's geven advies en doen onderzoek na een melding van (een vermoeden van) kindermishandeling. Iedereen die zich zorgen maakt over een kind in zijn of haar omgeving kan een AMK bellen.
- Elk bureau jeugdzorg (toegangspoort van de jeugdzorg) heeft een AMK
- 15 AMK's in Nederland.
- Gefinancierd door de provincies/ grootstedelijke regio's
- ± 65.000 contacten waarvan ± 19.000 AMK onderzoeken (2011). 56% professionals, 44 % burgers uit privéomgeving voor adviezen
- 75% professionele meldingen voor onderzoek en 25% van particulieren <http://www.jeugdzorgnederland.nl/contents/documents/jaarcijfers-amk-2011.pdf>
- Wettelijk verankerd in de Wet op de Jeugdzorg
- Aanwezigheid medische expertise verplicht
- BJZ heeft de wettelijke bevoegdheid om zonder medeweten om van betrokkenen, gegevens opvragen en registreren.
- Wettelijke eisen m.b.t. doorlooptijden
- 24/7 bereikbaarheid (crisisdienst BJZ)
- Met de inwerkingtreding van de Wet meldcode worden het AMK en het SHG verplicht om met elkaar samen te werken
- Uniform handelingsprotocol AMK <http://www.jeugdzorgnederland.nl/kennisbank/zoeken/o/protocol-van-handelen-advies--en-meldpunten-kindermishandeling/>
- AMK, politie en het OM hebben een samenwerkingsafspraken over meldingen bij de politie door het AMK m.b.t. kindermishandeling <http://www.jeugdzorgnederland.nl/kennisbank/zoeken/o/protocol-meldingen-kindermishandeling-bjz-aan-politie-en-om/>

SHG

- SHG's geven informatie, advies en hulp bij alle vormen van huiselijk geweld. Iedere burger kan contact opnemen met een SHG.
- 39 SHG's in Nederland
- Gefinancierd door 35 centrumgemeenten vrouwenopvang
- Ingebed bij maatschappelijk werk, GGD of vrouwenopvang
- +50.000 conen waarvan 75% politie, 25% burgers of professionals (2011)
- De SHG's zijn met de inwerkingtreding van de verplichte meldcode per 1-7-2013 wettelijk verankerd in de Wmo. Vanaf dat moment worden SHG's verplicht om een melding huiselijk geweld in ontvangst te nemen en daar vervolgactie op te ondernemen. SHG's worden bevoegd om – indien nodig- zonder toestemming maar als regel met medeweten van betrokken gegevens bij derden op te vragen.
- Met de inwerkingtreding van de Wet meldcode worden het AMK en het SHG verplicht om met elkaar te informeren samen te werken: als er sprake is van kinderen bij een melding van huiselijk geweld en vice versa
- Er is een uniform handelingsprotocol SHG ontwikkeld, dat in 2013 wordt geïmplementeerd. <http://www.nji.nl/smartsite.dws?id=148444>
- SHG's zijn 24/7 telefonisch bereikbaar.

Overlap tussen AMK en SHG's:

Meer dan de helft van de huiselijk geweld incidenten doen zich voor in een gezin met kinderen (58%). Bij een 25% van die incidenten zijn kinderen daadwerkelijk getuige geweest van het geweld(2006).

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

www.voordejeugd.nl

Juni 2013